

Valtuustoaloite: Vanhusasiamies Itä-Uudellemaalle, Anette Karlsson

Yhä useampi suomalainen elää pidempään. Tarvitaan laadukkaita, monipuolisia ja yksilöllisiä vanhuspalveluita, jotka vastaavat nykypäivän ja tulevaisuuden tarpeita. Ikääntyneiden määrä kasvaa. Porvoossa on tänään yli 4000 enemmän yli 65-vuotiaista kuin viisitoista vuotta sitten. Ikäihmiset tarvitsevat enemmän palveluita ja harrastusmahdollisuuksia.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen (2014) mukaan Suomi on hyvä paikka vanheta. Tutkimuksessa ilmenee, että ulkopuolisen avun tarve alkaa 80 ikävuoden jälkeen. Valitettavasti apua ei saada kunnalta, vaan lähinnä lapsilta tai puolisoilta. Omaisten antama apu onkin vanhusten kotona pärjäämisen kivijalka. Vain joka viides yli 80-vuotias sai tutkimuksen mukaan apua kunnalta. Kuntien on kiinnitettävä enemmän huomiota vanhuspalveluiden saatavuuteen ja alueensa omaishoitajien jaksamiseen ja hyvinvointiin.

Ongelmia on ilmennyt myös kotihoidossa sekä vanhusten palveluasumisessa. Suomen lähi- ja perushoitajaliiton selvitysten mukaan kotihoidon työntekijät ovat uupuneita ja asiakaskäynnille ei ole varattu riittävästi aikaa. Tehyn selvitysten mukaan hoivakotien työvuorolistoilla pyörii haamuhoitajia. Suomalainen vanhustenhoito voi huonosti.

Julkisuuteen tulleet epäkohdat osoittavat, että yksityisten yritysten omavalvonta ei toimi. Omavalvontasuunnitelmat voivat näyttää paperilla hyvältä, mutta siitä huolimatta esiin tulee vakavia ongelmia. On myös ollut nähtävissä, että valvontaviranomaiset ovat ylityöllistettyjä eikä heillä ole ollut riittäviä resursseja puuttua epäkohtiin. Ikäihmiset ovat joutuneet elämään epäinhimillisissä olosuhteissa.

Vanhuspalvelulain mukaan ikääntyneitä itseään on kuultava päätöksenteossa niissä asioissa, jotka koskevat heitä. Tätä tarvetta varten kuntiin on perustettu vanhusneuvostot. Vanhusneuvostolla on tärkeä rooli vaikuttajana ja hallinnon yhteistyökumppanina. Neuvosto antaa muun muassa lausuntoja lautakunnille ikäihmisiin koskevista asioista. Vanhusneuvosto ei ole luonteva toimielin erilaisten selvitysten tekemiseen, yksittäisen ikäihmisen tilanteeseen perehtymiseen tai esimerkiksi erilaisten vierailujen ja valvontakäyntien toteuttamiseen.

Itä-Uudenmaan kuntien (Loviisa, Lapinjärvi, Porvoo, Askola, Sipoo) tulee perustaa alueelle vanhusasiamiehen virka. Vanhusasiamiehen tehtävänä olisi toimia alueen iäkkäiden ihmisten äänitorvena, kuunnella ihmisten huolia ja pyrkiä ratkaisemaan mahdollisia ongelmatilanteita, tehdä selvityksiä ja olla mukana ikäihmisten palveluiden kehittämisessä koko itäisellä Uudellamaalla. Nykyisessä digimaailmassa on myös tärkeää antaa teknistä tukea laitteiden ja etäpalveluiden käyttämiseen.

Vuonna 2007 on käsitelty demareiden aloite vanhusasiamiehen virasta, jolloin virka myös perustettiin. Myöhemmin siitä on luovuttu, vaikka tarve kyseisiä tehtäviä hoitavalle henkilölle on yhä olemassa.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Porvoo selvittää yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa mahdollisuudet perustaa vanhusasiamiehen virka Itä-Uudellemaalle.

Aloitteella on 10 allekirjoittajaa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen, vanhusasiamies Itä-Uudellemaalle

Kaupunginhallitus 09.03.2026 § 60
3103/00.02.03/2025

Valmistelu ja lisätiedot
hallintojohtaja Roope Lenkkeri, etunimi.sukunimi@porvoo.fi

Anette Karlsson on jättänyt jo 28.2.2019 valtuustoaloitteen vanhusasiamiehen viran perustamisesta Itä-Uudellemaalle. Aloitteeseen ei missään vaiheessa ole vastattu. Toimivalta asiassa on siirtynyt Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Aloitteessa on lisäksi mainittu vanhusneuvoston (nykyisin ikäihmisten neuvosto) rooli vaikuttajana ja hallinnon yhteistyökumppanina. Neuvoston roolia täydentämään aloitteessa on esitetty selvityksen tekemistä vanhusasiamiehen viran perustamiseksi Itä-Uudellemaalle. Lisäksi aloitteessa on tuotu esiin tarve ikääntyneelle väestölle suunnattavan digituen antamiselle. Tämä velvoite on jätetty hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kuntien hoidettavaksi.

Tarkasteltaessa tilannetta tammikuussa 2026 voidaan todeta, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialue on perustanut lakisääteisen sosiaali- ja potilasasiavastaavan viran. Sosiaali- ja potilasasiavastaavan vastuulla ovat pitkälti aloitteessa mainitut tehtävät. Sosiaali- ja potilasasiavastaava auttaa, jos asiakas kokee, että häntä on kohdeltu väärin, hän haluaa kysyä oikeuksiaan, tarvitsee apua muistutuksen, muutoksenhaun, potilasvahinkoilmoituksen tai kantelun tekemisessä taikka tarvitsee apua muussa ristiriitatilanteessa. Vaikka sosiaali- ja potilasasiavastaavan asiakkaana voivat olla muutkin kuin ikääntyneet ihmiset, vastaavan tarjoamat palvelut on suunniteltu soveltuvaksi hyvin erityisesti vanhusväestön tarpeisiin sopiviksi. Vastaava toimii aloitteessa tarkoitetulla tavalla koko Itä-Uudenmaan alueella.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii oma lakisääteinen vanhusneuvostonsa, jonka tehtäviin kuuluu vanhusten oikeuksien edistäminen sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina. Kaupungin ikäihmisten neuvosto täydentää tuota palvelua.

Porvoon kaupunki tarjoaa digitukea asukkailleen yleisesti erityisesti palvelupisteessään, Porvoo-infossa ja kirjastoissa. Lisäksi digiopastusta tarjotaan ikäihmisille suunnattuna ENTER ry:n vapaaehtoisten senioreiden toimesta. Tästä palvelusta saa lisätietoa erityisesti Porvoo-infosta ja kirjastoista.

Kaupunginjohtaja
Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan vastauksenaan Anette Karlssonin valtuustoaloitteeseen vanhusasiamiehestä Itä-Uudellemaalle ja antaa vastauksen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös tarkastetaan heti.

Päätös

Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan vastauksenaan Anette Karlssonin valtuustoaloitteeseen vanhusasiamiehen viran perustamisesta Itä-Uudellemaalle, ja antaa vastauksen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös tarkastettiin heti.